

MAIG 2009

La Toca

Cantada de caramelles sota la pluja, davant l'església parroquial,
el dia de Pasqua (12 d'abril)

LA MUNTANYA DEL MARBRE S.C.P.

Taller: Carretera de Vic, núm. 74 - MOIÀ
Tel. 93 820 80 96 - Fax 93 839 91 58
Tel. mòbil 608 192 380 - 629 189 292

MARBRES - PEDRES I GRANITS
SILESTONE I COMPACSTONE

Demani'ns pressupost!

Obert: feiners i dissabtes matí

LES MILLORS SOLUCIONS
PER A LA VOSTRA CUINA

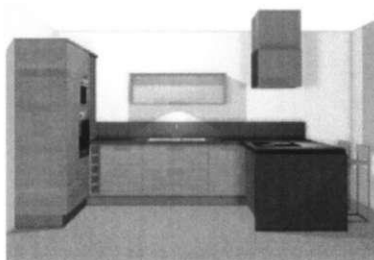
MOIÀ CUINES
Creació Disseny

CUINES PLENES DE VIDA,
AMB LES TENDÈNCIES MÉS
ACTUALS EN DECORACIÓ

DISSENY PERSONALITZAT

Ctra. de Vic, 22-24
08180 Moià
Tel./Fax: 93 820 84 93
moiacuines@gmail.com

Index

Editorial	3
Pluviomètrica	4
Vida municipal	4
Punts de vista	5
El Moianès fa cent anys segons «El Pla de Bages»	
Maig de 1909	6
La protecció del territori	8
L'Esplai	11
Un moianès de cor	12
Caminades pel Moianès	14
Moianès Solidari	15
De l'Empordà i l'Escala	16
«Moia. Una història per conèixer»	20
Biblioteca de Moia	25
Publicacions	26
Pàgines de l'Institut	29
Pensaments caçats al vol	31
Campanades	31
Notícies de l'Estany	32
Necrològiques	33
Noticiari	34

DIPÒSIT LEGAL B-4501-1983

MOIÀ

MAIG 2009

Any 63 Núm. 694

Redacció: Joies, 11, tel 93 820 81 36

Impressió: Winihard Gràfics, Moia

Fotografies: A. Clotet, S. Renom,
J. Soler, Arxiu Alsina i particulars

LA TOSCA es membre de l'Associació
Catalana de la Premsa Comarcal

LA TOSCA a INTERNET:

<http://www.latosca.org>

latosca@latosca.org

CARMELLES

Passat l'hivern, la primavera arriba
a poc a poc, i els cants surten del cor.
Les ombres moren —lentes es retiren—,
la vida ressuscita de debò.

Esclata la bellesa: els ulls inspira
—tota nineta viva lluu com l'or—
una aura de bondat, de llum divina.
La gent somriu, el cirerer treu flor.

Ja la natura és un regal de Déu,
on recrear cançons i melodies;
el Pas, aquest obrir i tancar, tan breu,
els ulls al món, miracle de la vida.

Un estel blanc, de llum i esclat, de neu
omple la ment d'una esperança viva:
vençuda mort, perdut tot el relleu,
de fit a fit, avui, la gent et mira.

(Com a glossa del bell costum de cantar caramelles —cosa que veiem realitzada a Moia, durant la passada Pasqua, en la fotografia de la portada d'aquest número de LA TOSCA— ens plau de reproduir aquesta composició del poeta moianès Mn. Carles Riera i Fonts, ben suggestiva.)

ESTACIÓ PLUVIOMÈTRICA DE L'ESCOLA PIA DE MOIÀ

LATITUD 41°48'53" N - LONGITUD 2°5'44" E - ALTITUD 741 m

Març del 2009

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	MÀX.	MIN.	MIT.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	PARCIAL	TOTAL
De l'1 al 10	14'8	-2'4	6'6	4	4	2	W	7'2	
De l'11 al 20	20	4'2	11'7	9	-	1	SW	-	
Del 21 al 31	19	0'7	9'2	6	3	2	SW	51'5	58'7

Carles Illa i Casanova té establerts els següents serveis d'informació meteorològica per internet:

MeteoMoià: <<http://www.elmoianes.net/meteoMoia.htm>>

Visió del temps en directe: <http://www.elmoianes.net/meteoMoia_WebCam.htm>

Fotografia actualitzada sobre el temps: <http://www.elmoianes.net/meteoMoia_WebCam_Foto.htm>

Ple del dia 26-3-2009

En el ple municipal ordinari del dia 26 de març del 2009 es van prendre els següents acords:

—encomanar la gestió integral del servei públic de supervisió i neteja del

clavegueram municipal, com també el servei de liquidació i recaptació de la taxa corresponent, a la societat municipal Aigües de Moià, S.A.;

—aprovar el nou símbol «Moià Més» dins el programa d'identificació visual de l'ajuntament.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants

Visites diàries de
dilluns a dissabte

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

PUNTS DE VISTA

Informació i participació ciutadana

La democràcia, perquè sigui autèntica, necessita el suport de dos instruments vitals: la informació i la participació ciutadana. Les qüestions que es decideixen a l'ajuntament afecten tots els moianesos.

Les institucions com l'ajuntament tenen el deure democràtic d'informar amb transparència i puntualment de tota la seva activitat. Sovint, en comptes d'informació, al ciutadà només se li dóna propaganda acompanyada d'algunes xifres, normalment poc intel·ligibles, per tal que no es compliqui la vida intentant entendre-les. I, a més, aquesta propaganda es paga amb els diners de tots els ciutadans. Suposem que deu haver arribat a les vostres mans el darrer número del butlletí *Moià Més* editat a tot color i amb tot luxe de detalls. Valoreu si el seu contingut, que hem pagat entre tots, us ha aportat alguna dada real sobre la situació municipal i si considereu que, amb la crisi econòmica general i la bancarrota financera municipal, els moianesos, a més, hem de pagar la propaganda de l'equip de govern.

Mentrestant, la web municipal no té cap informació disponible sobre els plens municipals; tampoc no es facilita l'accés de Ràdio Moià a la seva retransmissió en directe o en diferit. Aquesta informació és

pública i d'interès per a tots els moianesos. Les actes dels plens les podeu consultar íntegrament a la nostra web: www.map-moia.cat.

La participació ciutadana és l'altre instrument bàsic. Un poble viu, compromès i democràtic és aquell en el qual els seus ciutadans poden participar activament amb les seves opinions en les decisions importants que afectaran la seva qualitat de vida o la seva economia familiar.

La participació no es pot improvisar; cal crear els mecanismes adequats perquè tothom qui vulgui pugui conèixer els projectes, estudiar-los i fer sentir les seves opinions. No es pot confondre l'autèntica participació ciutadana amb simulacres com les reunions de l'Ordenança de Civisme, l'avanç del Pla d'Ordenació Urbana (POUM) o bé la reunió a cuitorrents dels veïns d'uns carrers que han estat batejats com a «barri del parc» perquè calia fer-la per a demanar una subvenció, però sense que prèviament s'hagi elaborat un autèntic, projecte de rehabilitació integral dels seus carrers.

Informació i participació: dues assignatures que l'equip de govern té pendants d'aprovar. Entre tots li hem d'exigir que faci els deures.

Grup Municipal MAP-ERC

	MOIÀ Avda. Zona Industrial, s/n Tel. 830.12.25
GAS-OILS ROVIRA, S.L.	AVINYÓ Antoni Pont, s/n Tel. 838.72.78
CALEFACCIONS - INDÚSTRIES AGRÍCOLA	CALDERS Crta. de Manresa Km 18,4
	

EL MOIANÈS FA CENT ANYS

SEGONS «EL PLA DE BAGES»

MAIG DE 1909

3 de maig de 1909

Les eleccions a la comarca. Moya

En la reunió tinguda a 30 de abril se logrà formar una sola candidatura, ben vista per tots els moyanesos; y axis ens havem estalviat votar. Els nostres candidats son: Joan Segalés, Francisco Fàbregas, Josep Llenas, Ramon Vilarrubia y Josep Crusella, persones molt honrades y que sabran continuar la bona administració que desde alguns anys gosa nostra vila (1).

3 de maig de 1909

Moya

En el dia 26 d'abril prop passat se celebraren en nostre iglésia parroquial solemnes funerals en sufragi de la que fou Na Concepció Coma de Pomier; pública y últim individu del antic mas «Coma de Sant Jaume». A tots els oficis acudí numerosa y distingida concurrència, prova de lo ben relacionada que estava la difunta y de les simpaties de son afligit espòs En Joan Pomier, a qui y a la demés família acompanyem en el sentiment.

—La cullita comensa a ressentir-se de la falta de ayga; sino plou aviat no se aont anirem a parar.

5 de maig de 1909

Automòvils Manresa-Vich. - El dia 23 del més que sòm s'inaugurarà oficialment el servèy d'automòvils de Manresa-Moyà-Vich, que establèx la Companyia *Hispano Moyanèsa*, en unió de la *Hispano Manresana*.

17 de maig de 1909

Moya

Gràcies a les benèfiques plujes que 'l Cèl ens ha afavorit, la cullita del blat, sinó ve mala ayga, estarà assegurada.

—La festa de Sant Isidro se ha celebrat ab el metex esplendor dels altres anys. El nostre senyor Vicari Lic. Fortià Solà feu un original y bonic panegíric del patró dels agricultors. A la processó hi assistí, per primera volta, una lluida representació de nostre novell Sindicat Agrícol que també te per patró a Sant Isidro.

—Dissapte a la tarde arribà de Nàpols En Francisco Vinas, conegut tenor y fundador de la «Lliga del arbre fruyter». Sa estancia entre nosaltres serà curta pux està compromès pera cantar dintre pocs dies a Mallorca.

—En Pau del Camp (2), fundidor de campanes està acabant el motllo pera refondrer, a Moya metex, la campana major de nostre cloquer, nomenada Maria que pesa més de trentasis quintés y que per causes involuntàries havia quedat inservible. Si les operacions van be se confia estrenaria per la diada de Corpus. Junt ab la de Moya se 'n refondrà una altra pera Sant Feliu de Terrasola.

25 de maig de 1909

Del Ajuntament de Moya. - Hèm rebut d'aquèsta Corporació municipal, un estat de comptes que abarca desde l'any 1899 fins al 1908.

L'administració moyanèsa es una de les que honren més la nostra terra: fultant l'estat de comptes y mirant el superàbit efectiu de finals d'any a cada un dels

seus presupòsits es vèu ben clarament el major cuidado en la cosa pública portada ab una honradesa, a la que podrien enmellarshi molts pobles.

No es estrany que aquella hermosa vila, sigui suvint objecte de les mirades de tota la nostra terra, especialment pels que comprenem que 'l benestar y avens de cada un dels seus pobles contribuèx ben eficazment al benestar y avens de tot Catalunya.

Axò no fora pas possible, sense que al govern y administració de Moya hi pugin homes quina honorabilitat va acompanyada de un prestigi social, que 'ls permet ja desde l'esfera particular, ja desde la oficial, implantar reformes y institucions que son l'admiració y l'eczemple a seguir de tots els altres pobles.

Firmen el follèto, fetxat a primer de janer d'aquèst any l'Alcalde dòn Dionís Morató y els regidors senyors dòn Francisco Vilarrubia, dòn Joan Comellas, dòn Joan Picahòl, dòn Josep Matarrodona, dòn Sebastià Oller, dòn Sebastià Renom, dòn Josep Corts y dòn Ramon Arisa, el Dipositari d'aquèll Ajuntament dòn Pere Bohigas y el Secretari-Contador dòn Feliu Canet y Vila (3).

Transcripció i notes: Jaume CLARA I ARISA

(1) Després de cessar com a alcalde Dionís Morató —havent exercit el càrrec durant set anys, un temps excepcionalment llarg per a l'època— es

formà una llista de consens que només tingué una durada de mig any. Aquesta llista, que accedirà al consistori a principis de juliol de 1909, era integrada per Joan Segalés i Magrinyà, comerciant (nascut a Parets, 1856?; vivia al Pg. d'Alexandre M. Pons); Francesc Fàbregas i Giol, botiguer de teixits (n. 1857?; Joies, 21); Josep Llenas i Palau, teixidor (n. 1868?; Segueró, 1); Ramon Vilarrubia i Fonts, fuster (n. 1874?; Pl. Major, 2), i Josep Clusella i Canet, pagès (n. 1854?; Casagemes).

(2) Pablo del Campo Albarado (18717-1951), fonedor de campanes d'origen càntabre instal·lat a la localitat aragonesa d'Ambel i que treballà a Catalunya durant la primera dècada del segle XX (vegeu Francesc Llop i Bayo, «Pablo del Campo Albarado» [en línia], <http://campaners.com/php/textos.php?text=1046> [consulta: 02.01.2009]).

(3) El consistori encapçalat per Dionís Morató havia fet seus els postulats regionalistes de la Lliga, i per aquest motiu era lloat des de les pàgines de *El Pla de Bages* (encara que tampoc no cal oblidar que l'anònim cronista moianès era, de ben segur, Mn. Evarist Morató, germà de l'alcalde). Els membres del consistori cessant eren els següents: Dionís Morató i Carner, propietari (n. 18677; la Moretona); Francesc Vilarrubia i Alibés, propietari (n. 18627; el Masot); Joan Comellas i Busquets, boter (n. 18457; Pg. d'Alexandre M. Pons); Joan Picahol i Anglada, espardenyer (n. 18527; Sant Sebastià, 12); Josep Matarrodona i Molas, teixidor (n. 18797; Pl. Major, 12); Sebastià Oller i Roca, comerciant (n. 18517; Joies, 7); Sebastià Renom i Soles, llauner (n. 18647; Sant Antoni, 10); Josep Corts i Brichfeus, forner (n. 18467; Forn, 23), i Ramon Arisa i Pujol, pagès (n. 18677; Montví de Baix). L'estat de comptes és el segon que coneixem editat per l'ajuntament de Moia: *Explicación-resumen de los ingresos y gastos habidos desde primero de julio de 1899 hasta hoy día de la fecha, conforme consta y es de ver en los libros de Caja de este Ayuntamiento, obrantes en la Secretaría del mismo*, Barcelona: Imp. de la Casa de los Secretarios de Bayer Hermanos y C.ª, [1909], 21 pp.

**CLÍNICA
PODOLÒGICA
MOIÀ**

DP. Carme Mendoza Saura
Nº Col. Podologia 1.113 / Nº Col. Infermeria 34.996

TRACTAMENTS DE PODOLOGIA I INFERMERIA

Plaça Colom, 4, 2n, 2a
Tel. 93 820 9155 - 08180 MOIÀ

LA PROTECCIÓ DEL TERRITORI

ningú no se li escapa que darrerament es parla molt de protegir els espais naturals que queden, per allò de protegir la biodiversitat, el paisatge, la identitat, etc, davant la inèrcia que els humans hem adquirit amb aquesta desenfrenada cursa, arrasant-ho tot en nom d'una definició incorrecta de desenvolupament i progrés.

En termes de planificació i gestió dels espais naturals, la *capacitat de càrrega* d'un territori és la quantitat màxima d'usos que es poden permetre sense que això suposi un impacte significatiu sobre els valors que es volen conservar i protegir.

Sovint em plantejo: quin seria un exemple de qualsevol projecte (com una urbanització, un polígon industrial, una ampliació urbanística, una zona comercial, vies de comunicació, àrees d'esbarjo, etc) que no superi la capacitat de càrrega d'un territori? Sempre hi haurà un factor o altre (com ara dèficit d'aigua, d'energia, ocupació del sòl, destrucció de zones sensibles, etc.) que donaran arguments per a no beneir-lo des del punt de vista conservacionista. En la pràctica, això suposa estar en contra de tot. Als ulls dels no conscienciats suposa el «no» a tot, incloent-hi el «no» al desenvolupament, que és el mateix que continuar anant en carro i una mica més.

Penso que es tracta de conceptes una mica filosòfics i difícils de quantificar. Malgrat que és un terme, el de *espai natural*, que es fa servir molt, car remar-

car que a Catalunya queden poques zones que es puguin considerar naturals des d'un punt de vista estricte. La major part, per no dir totes, de les àrees que presenten un determinat interès natural en el nostre territori han estat modificades, en algun moment de la història, per l'activitat humana: zones humides creades per rescloses artificials, boscos amb aprofitaments tradicionals diversos, àrees de conreu, espais agroforestals, pastures obertes i mantingudes enmig de masses forestals... són alguns exemples d'espais que avui en dia es protegeixen com a espais d'interès natural però que, en realitat, són el resultat de la interacció de la natura i l'activitat humana. Fins i tot en espais que disposen dels majors graus de protecció existents, l'activitat humana hi és present. Per exemple, al parc nacional d'Aigüestortes i estany de Sant Maurici, aquest estany presenta una presa de formigó construïda per a incrementar-ne el volum i permetre l'aprofitament de l'aigua.

Diuen que posseir la informació és el poder. Aquest és un país en què la caracterització de parlar clar, que és sinònim d'informar correctament, sembla una assignatura pendent. En efecte, per part dels qui ens governen hi ha el costum, en els aspectes mediambientals, de formular mitges veritats, i els qui escoltem hem de saber intuir la resta. Per aquest motiu, existeix una certa reserva a explicar exactament el que vol dir un espai classi-

ficat d'interès natural. Després, quan és el moment, tot són dilemes, malentesos, demagògies i desinformacions. I és que hi ha informacions que no se sap ben bé què volen dir, o no interessa, per raons òbvies, explicar-ho bé.

Això ve motivat pel fet que la classificació d'un territori com a espai d'interès natural no agrada pas a tothom, principalment a aquells que, pels seus objectius particulars o en nom del progrés, segons diuen, duen a terme sense cap escrúpol la destrucció del territori. Aquí es pot incloure la permissivitat de certes polítiques de suposada expansió d'alguns gestors de municipis, els quals, per aconseguir fer quadrar els seus pressupostos, malmeten el territori construint més habitatges o polígons industrials allà on no pertoca. És la tan sabuda dita de «pa per a avui i fam per a demà». O simplement a favor de l'especulació, que és sinònim també de fer diners fàcil. Però estem veient, en l'actual crisi econòmica, que aquest comença a ser un camí equivocat.

És evident que aquest crac econòmic, igual que altres factors (com la limitació dels recursos energètics, la necessitat d'aplicar-ne de renovables, els trastorns climàtics originats en gran part per la quantitat de CO₂ alliberat a l'atmosfera a causa del desenvolupament industrial i per emprar combustibles fòssils, la reducció de la quantitat de pesca en els oceans, la desforestació de les selves tropicals, veritables pulmons productors o reservoris de l'oxigen del planeta, o la contaminació de les aigües per abocaments químics), ens fan veure que quel-

com hi ha per canviar urgentment. I no és cap qüestió de romanticisme ni filosofia barata; és que, en aquest cas, hi està d'acord la col·lectivitat científica mundial, per una banda, i els experts econòmics, per una altra. Comença, doncs, a haver-hi certs indicis de sensibilització, per part d'alguns governants en alguns països desenvolupats, que potser sí que a nivell mundial s'han de canviar moltes de les regles del joc.

La qualificació i protecció d'espais naturals també entra a formar part d'aquest quelcom que s'ha de canviar, i comprèn des d'àrees dels continents i els oceans, fins a regions determinades dels països, passant pels racons menys coneguts dels municipis. I aquí és on ens centrem en el Moianès.

Al nostre país sempre ens hem caracteritzat per començar la casa per la teulada i al final construir els plànols. Després ens trobem que les peces no encaixen i hem de tornar a començar, en el supòsit que aquestes no s'hagin deteriorat. Les circumstàncies ens han portat a la fi a adonar-nos que no es pot funcionar així i que abans de fer res hem de planificar. Em refereixo principalment a saber preveure quina classe', de país volem.

És indubtable que el Moianès no pot continuar creixent a base d'anar trepitjant el territori en tota l'amplada. Això seria sinònim de perdre el paisatge, el patrimoni i la identitat pròpia, com ha passat a les comarques veïnes. Per això, abans de plantejar-nos o discutir conceptes sobre la conveniència de la protecció del territori, ens hem de fer algunes preguntes: per

què cal protegir determinats espais naturals?, què hem de protegir?, com ho hem de protegir?

La primera pregunta és la clau, perquè avui dia sovint parlem de protegir però no ens plantegem el perquè. De fet, és la icona de les grans discussions. Hi ha moltes respostes que en els seus orígens eren considerades romàntiques o obsoletes però que han passat a conceptes científics i pràctics en l'actualitat. La protecció de certs espais naturals passa a considerar-se no solament com a simple protecció per raons sentimentals, sinó com a filtres contra la pol·lució, font de recursos i aliments, també font de pràctiques i coneixements científics i mèdics, usos socials i de lleure, reclam turístic (dinamització econòmica), magatzem genètic per a recuperar altres àrees.

La segona pregunta (què hem de protegir?) ens porta al concepte que tant ens ha mancat fins ara i que he esmentat al principi: la planificació. La situació ideal seria poder conservar tots els espais naturals del territori, però això no és possible, ja que sobre aquest territori també desitgem desenvolupar determinats usos i activitats associats al model de societat que hem escollit i que sovint són incompatibles amb la conservació dels espais naturals: hi volem ubicar més edificis, ampliar els polígons industrials, les vies de comunicació, mantenir la pagesia, camps de golf, més despesa d'aigua, envair amb vehicles les zones més sensibles i boniques, caçar, pescar, collir bolets, escalar, fer competicions per indrets naturals com els camins forestals, rierols, torrents i desnivells amb motocròs i quads sense cap mena de reglamentació, etc. Hi cap, tot això, en una comarca en què, a més, es pretén protegir part del seu territori?

Personalment penso que hauria de ser així. És ara que no tenim per on agafar-ho per allò de començar la casa per la teulada i és quan torno a la qüestió del principi de quin seria un exemple de qualsevol

projecte que no superi la capacitat de càrrega d'un territori. És indubtable que s'han de seguir uns criteris seriosos, i són els que haurien de prevaler per damunt d'altres criteris de conservació, ja que solen ser els més objectius. Podem establir *criteris científics o teòrics* en base a la diversitat, representativitat, raresa, fragilitat, integritat, dimensions i connectivitat del territori. Podem establir *criteris pràctics* en base a la necessitat, factibilitat i eficiència. Podem establir *criteris culturals* per qüestions estètiques, recreatives, religioses, simbòliques, històriques, artístiques, arqueològiques, científiques o educatives.

Estic segur que un percentatge molt elevat dels habitants de la comarca no saben que al Moianès ja fa uns anys que hi ha unes tres mil hectàrees del territori que entren dins el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) de la Generalitat de Catalunya i que actualment s'ha sol·licitat d'ampliar aquests espais perquè el pla sigui més raonable i coherent. Em pregunto si en els plans preestablerts al Moianès en instaurar aquests espais s'han replantejat alguns dels criteris en profunditat abans esmentats o simplement han estat promoguts d'una manera superficial per uns romàntics o per certs interessos privats, beneïts per uns responsables polítics amb afany de treure's els del damunt i per allò de dir que en el territori hi ha espais considerats interessants i afegir-ho a la llista de coses fetes.

El que és evident és que s'ha aconseguit molt poc i que aquest poc no ha transcendit prou a l'opinió pública i que no se sap exactament, exceptuant mitja dotzena de persones, el que es protegeix, qui ho gestiona i com. El primer pas, doncs, és preguntar-nos: a qui beneficia i a qui perjudica que una part important del territori del Moianès entri dins un pla de protecció natural seriós sense malmetre ni impedir el desenvolupament de la comarca?

Josep LAÍNEZ

L'ESPLAI

eus ací les activitats de l'Associació de Gent Gran de Moià (l'Esplai), que extraiem del butlletí núm. 150 (març 2009):

Dissabte dia 14 de febrer, actuació dels Cantaires de l'Esplai a Puig-reig, dirigits per Ignasi Alberch i acompanyats a l'acordió per Rosa Olivella.

Diumenge dia 1 de març a les sis de la tarda, concert titulat «Músiques del tercer mil·lenni» i sorteig d'una toia.

Els dilluns dies 2, 9, 16, 23 i 30 de març, d'onze a dotze del matí, taller titulat «Riure i viure bé».

Dijous dia 5 de març a les cinc de la tarda, cinefòrum amb la projecció de *Good bye, Lenin!*

Dissabte dia 7 del mateix mes i a la mateixa hora, xerrada sobre «Com volem el nostre parc», organitzada conjuntament per l'ajuntament de moià i El Fanal. Hi va haver intervencions del públic bastant polèmiques.

Diumenge dia 8 a les set de la tarda, actuació de l'elenc Els Calderins, de Calders, dirigit per Moisès Boixadera, amb la posada en escena de la comèdia *Estic atabalat!* Sorteig d'una toia.

Dimecres dia 11, excursió a Gurb, a visitar la fàbrica de Llet Pascual. Dinar a Sant Pau de Segúries.

Diumenge dia 15 a les sis de la tarda, ball amb Raimon Russell i sorteig d'una toia.

Diumenge dia 22 a la mateixa hora, concert coral amb Música Quatre, de Sant Vicenç dels Horts. Sorteig d'una toia.

Diumenge dia 29 de març, també a les sis de la tarda, ball amb Josep Maria d'Avinyó i sorteig d'una toia.

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

UN MOIANÈS DE COR

I pare Francesc Sagrera i Riera, escolapi, va passar, pràcticament, la major part de la seva vida a Moià i va identificar-se amb la nostra vila.

Havia nascut a Breda, on els seus pares passaven les vacances d'estiu. Va fer els seus estudis elementals als Germans de La Salle de Gràcia (Barcelona), prop d'on vivia normalment la seva família, senzilla i cristiana de soca-rel. Tots els estudis eclesiàstics els va realitzar al Seminari de Barcelona.

Acabada la carrera i a punt d'ordenar-se de diaca, la seva vida fa un canvi brusc, després d'aconsellar-se amb el P. Josep M. Torrent de l'Oratori de Sant Felip Neri, que era el seu consultor habitual. Demana d'entrar a l'Escola Pia i ingressa en el noviciat de Moià. El seu mestre, el P. Antoni Tasi, un home de Déu, acostumat a orientar les vocacions sacerdotals, l'influeix notablement.

Quan ha acabat el noviciat no té cap dubte. Segueix enamorat del sacerdoci per a ser un continuador de Jesús de Natzaret, pobre, clarividenc i humil tal com el descobreix en l'evangeli. Li interessa ser un sant sacerdot, al servei dels joves obrers per fer-ne ciutadans de veritat, sincers, honrats i cristians, capaços de lluitar pel món millor que serà el Regne de Déu, i això fer-ho des de la infantesa com volia sant Josep de Calassanç, fundador de l'Escola Pia.

Al Seminari de Barcelona recordaran sempre la seva sinceritat i, com a característica, el seu sentit de l'humor, fruit d'una intel·ligència que sap destriar l'or de la quincalla d'un món d'aparences. Per això es va entusiasmar amb la Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJCC), el moviment juvenil més ferm i autèntic que ha viscut el nostre país.

A Moià va estimar, ja per sempre, la sinceritat, la humilitat i la pobresa, i es va entusiasmar amb la vida interior com la vivia Josep de Calassanç, un home incansable que seguia sempre proper a l'evangeli. En acabar el noviciat estava preparat per a la donació total i definitiva a Déu, perquè podia dir, sense jactar-se'n, com sant Pau: «ja no sóc jo; és Crist qui viu en mi». Lacte de la professió religiosa no va fer més que oficialitzar el que ell ja vivia i viuria sempre.

Ordenat sacerdot, va iniciar la seva tasca educativa al col·legi més popular dels col·legis escolapis a Catalunya, el del carrer Ample de Barcelona. Començà a la classe dels pàrvuls de famílies obres. Hauria estat, atesa la seva facilitat per a connectar amb tota mena d'alumnes pel seu do de narrador que de sempre embadalia, ja de seminarista, els seus companys, un parvulista excepcional, a no haver patit una malaltia que l'estava envaint, la tuberculosi, que l'acompanyaria fins a la tomba. Aquesta malaltia es manifestava per un esgotament torturador i les nits insomnes que no li permetien de refer-se fàcilment. El metge va diagnosticar la malaltia crònica i exigí el trasllat a un clima més favorable, que fou el de Moià.

Aquí, a més de la classe, que preparava meticulosament i dirigia com una veritable democràcia, va haver d'atendre nombroses persones necessitades d'orientació espiritual i fer-se càrrec dels cercles d'estudis de tot el jovent inquiet afiliat a la FJCC que l'entusiasmava.

Al cap de pocs anys d'estar-se a Moià i abans de complir els seus quaranta anys de vida, ja havia fet una notable collita, que es va posar de manifest quan va córrer ràpidament la trista nova del seu defalliment tot celebrant la missa a la

capella de les Germanes Josefines i que, en paraules del seu amic poeta Manuel Bertran i Oriola, acabaria al cel.

La vetlla del seu cadàver va ser espectacular, per la quantitat de gent que volgué visitar-lo i que se sorprenia pel fet extraordinari de quedar amb una actitud de serenor i amb els ulls oberts, com si estigués encara en la contemplació que tant practicava. Els obrers de Moià van demanar festa a les fàbriques la tarda del 22 de febrer de 1940 i el jovent va exigir portar a coll el fèretre del col·legi al cementiri. Fou un dia de dol per a Moià.

Anteriorment, durant la revolta de l'any 1936, quan estava a punt de coronar la seva vida amb el martiri desitjat, als peus de l'estàtua del Sagrat Cor del claustre de l'Escola Pia moianesa, a un dels assaltants se li va disparar involuntàriament l'arma i ferí un de la colla. Espantats, van creure que els atacaven i abandonaren precipitadament el col·legi i la vila. Això va permetre al P. Sagrera d'iniciar l'etapa final i més brillant de la seva existència.

Refugiat a la masia del Molí del Perer, convertida en parròquia rural que abraçava tot el Moianès, tothom sabia l'horari de la missa dominical; a més, hi havia un servei d'atenció espiritual al públic de tota mena sense límit de dia ni de nit, independentment de qualsevol inclemència del temps. De dia el Molí era també un minúscul col·legi per als fills de la família,

que va atendre generosament i sense por del greu perill que li podia crear aquella generositat.

Han passat quasi setanta anys d'aquell 22 de febrer i des del 22 de febrer d'enguany les relíquies del P. Sagrera, l'home exemplar, defensor de la justícia, educador modèlic, sacerdot de Déu, màrtir incruent, reposen, per voluntat del senyor bisbe de Vic i la col·laboració del senyor rector de Moià, al temple parroquial moianès.

Una làpida sòbria, entre el presbiteri i la capella del Santíssim, indica el lloc on es troben les relíquies perquè tots els fidels s'hi puguin encomanar i pregar per la possible glorificació oficial.

Tot el que s'ha fet després de la seva mort —la publicació de quatre biografies, diversos homenatges, el nomenament del P. Sagrera com a fill predilecte de Breda i fill adoptiu de Moià, la dedicació d'un carrer a Breda i una placeta a Moià, la creació de la Fundació Francesc Sagrera, tot el procés modèlic per a la seva possible beatificació— és obra exclusiva dels antics alumnes. Tot això indica clarament que el P. Sagrera fou un home veritablement excepcional, capaç, en molt poc temps, de realitzar una obra extraordinària, de la qual els moianesos han d'estar orgullosos.

Josep LINÀN I PLA, SCH. P.

✓ LÀMINES IMPERMEABILITZANTS
✓ PREPARATS ASFÀLTICS
✓ MÀSTICS I PERFILS PER A JUNTS
✓ AÏLLADORS TÈRMICS I ACÚSTICS

✓ ADITIU PER A MORTERS I FORMIGONS
✓ PINTURES PER A LA CONSTRUCCIÓ
✓ PRODUCTES ANTICORROSIUS

ASFALTEX
Prestigi en Impermeabilització

Ctra. Molins de Rei a Rubí, km. 7,3 VALLDORREIX (Barcelona) ☎ 936 747 112 - Fax 935 894 393 E-mail: asfaltex@adv.es http://www.asfaltex.com

CAMINADES PEL MOIANÈS

continuant el cicle de caminades curtes per diferents llocs del Moianès, que organitza Rivendel, el dia 12 d'abril es va fer la trenta-novena caminada. A les nou del matí vam sortir de la plaça Catalunya, o dels ànecs, de Moià, tota una colla de caminaires disposats a fer un tomb pel nostre entranyable Moianès.

Vam començar anant pels carrers Onze de Setembre, Richard Wagner, les Eres, Prat de la Riba, Pol i Passareu. Allí agafàrem el camí del Molí Nou. Vam passar pel costat de la casa i de l'embassament i així poguérem veure el saltant d'aigua que hi ha a la capçalera del pantà, saltant que feia goig, perquè, com qui diu, aquests últims mesos no ha parat de ploure. Per a nosaltres el dia se'ns presentava força bé, encara que tapat i fresc.

De l'embassament vam pujar cap al pla de les Escopetades pel GR. Llavors agafàrem el camí del Riu i el seguirem fins a arribar al roure gros que hi ha a la cruïlla del camí de la casa. Vam anar fins a la font, que excepcionalment rajava amb molta força (aquesta font hi ha tem-

porades que s'estronca). La casa del Riu encara aguanta; però, en no viure-hi ningú, no té gaire bon aspecte. Sí que hi ha vaques pel seu entorn, però no és el mateix que si hi visqués algú, ja que les vaques no posen cap pedra al seu lloc si cau, més aviat al contrari.

Tot seguit vam pujar cap al serrat del Riu i cap a la bassa del Riu, que era plena d'aigua. Allà vam seguir un tros més el camí carener fins a arribar al darrere del serrat de Picanyol. Llavors agafàrem un camí de desemboscar, que ens va fer baixar fins a trobar un corriol, pel qual travessàrem el torrent de Ferrerons i anàrem a parar, per la soleia de Cal Gira, a la font d'aquesta casa, que raja sempre. Allí es posà a ploure i sort vam tenir que en aquell moment arribava a la casa en Martí Aranyó, que la té llogada, i ens va deixar entrar a la cuina-menjador, on ens vam aixoplugar i poguérem esmorzar sense mullar-nos. Fins i tot vam tastar mona de Pasqua, acompanyada d'un xic de vi bo, i, com ja és costum, ens varen explicar una llegenda. També vam cantar la cançó del cucut.

Caminant sota la pluja, prop de la font de la Pàmula

Fet el refrigeri, vam continuar camí anant cap a Planella. Passàrem pel costat de la casa, que també és buida de masovers, encara que sí que hi ha qui en té cura, ja que el seu voltant no està pas deixat. Prosseguírem camí i passàrem prop de la font de la Pàmula. Després de fer un corriol que ens faria baixar i pujar, anàrem a espetegar al darrere de la fàbrica de pastes de sopa, camí que la gent de Moià anomenem «el camí de la volta

de la pasta». Vam seguir-lo fins a trobar el trencant del pont de les Graus i vam continuar cap a Moià travessant la riera de Passareu pel gual de la Torreta. A partir d'aquí el camí ja és asfaltat. Tot pujant vam arribar al carrer Camí Ral de Vic i allà mateix vam acomiadar els caminaires fins a la pròxima excursió, que ja veurem per on ens portarà.

Sebastià PADRISA

MOIANÈS SOLIDARI

Els oblidats dels oblidats (els malalts mentals a l'Àfrica)

Amb aquest títol es va inaugurar el dia 17 d'abril, a la sala petita del Casal, una exposició sobre l'obra de l'Association Saint Camille de Costa d'Ivori, que treballa per restablir la salut i la dignitat als malalts mentals de Costa d'Ivori i de Benín.

Com diu el seu fundador i director, Gregoire Ahongbonon, «si l'Àfrica és el continent oblidat, els malalts mentals són els oblidats dels oblidats». L'any 1993 va començar la tasca de rescatar els malalts mentals que malvivien amagats a casa seva i en condicions infrahumanes, tenir-ne cura a través d'hospitals i reinserir-los després novament a les famílies.

Durant Tacte d'obertura de l'exposició es va projectar el documental, fet per Televisió de Catalunya, *Rialles contra la guerra*, rodat a Costa d'Ivori durant la gira d'actuacions que hi va fer el pallasso Tortell Poltrona i un grup d'animació, destinada als nens que havien patit una guerra civil que va dividir el país. El mateix documental és un testimoni eloqüent de l'activitat de la Saint Camille. Vam comptar amb la presència del director del documental, Carles Caparrós, que ens va aportar el seu testimoni personal sobre la gran tasca que l'associació duu a terme amb els malalts mentals.

Moianès Solidari, com ja hem informat en altres ocasions, està col·laborant en aquest projecte des de l'any 2007. Des del Moianès s'hi han aportat 24.000 €, que han servit per a la compra d'uns terrenys de conreu, 165 ha, per a ús de l'hospital de Benín (10.000 €) i per a la compra de medicaments (14.000 €).

1r Cicle de Cinefòrum Social

En col·laboració amb l'Ateneu La Pól-vora, hem organitzat el primer cicle de cinefòrum social, amb tres sessions programades per als mesos de març, abril i maig. Tenen lloc un* diumenge de cada mes, a les set de la tarda, a l'auditori de Sant Josep.

El dia 29 de març es projectà el documental *Mimi la joie*, que tractava la problemàtica de la dona i la sida a l'Àfrica Occidental; la presentació i la moderació del debat anaren a càrrec de l'antropòloga i professora de la Universitat Autònoma de Barcelona, Anna Piella. El 19 d'abril, *El conte de la democràcia* ens apropava al coneixement de la vida d'una comunitat indígena de Guatemala, de la mà d'Olga Cebada, sociòloga i membre de l'ONG AlterNativa. Per al 17 de maig hi ha programat el documental *Hole in the wall II*, que ens informará sobre la vida dels palestins d'avui; presentarà l'obra i moderarà el debat Lí- dia Verger, antropòloga i treballadora social.

DE L'EMPORDÀ I L'ESCALA

I toc de les campanes de l'Escala em recorda el de Moià: hi ha campanes que s'assemblen.

Alguns moianesos ja sabeu que, fa gairebé tres anys, visc permanentment en aquesta *vila marinera* de l'Alt Empordà. Aquest curiós capgirament del meu ordre geogràfic, s'experimenta quan trobes una persona que —de gust, és clar— t'hi arrossega. Dit amb altres paraules: aquí he trobat una dona i uns nens que estimo, i aquesta és la raó del meu canvi d'aires. He vingut a la Costa Brava a fer vida familiar, que sempre és una bona escola.

La gent de Moià i del Moianès, almenys la que jo conec, està paisatgísticament molt arrelada i convençuda que la nostra

terra no és un racó qualsevol: d'això en tenim una certa fama, fins i tot. I, és clar, per a un fill del Moianès, venir a parar a l'Empordà —«trasplantat» de manera fixa— representa un canvi i un repte considerables.

L'Empordà és un lloc d'anomenada i, en general, de molt bona anomenada. Per quin motiu? No cal dir que tots portem una tendència notable a l'anàlisi dels matisos, com el gust de l'aigua, la parla dels seus habitants, la forma de les cases, els bolets del rodal, la cosa del mar, el pla de carreteres, els vents predominants, el verd del paisatge i els mil i un factors ambientals... De tot plegat us voldria parlar una mica i, amb aquest exercici, fer un retrobament amb les arrels.

Església de Sant Pere de l'Escala, a la una i cinc minuts, amb el mar de fons

Jo diria que l'Empordà té anomenada per la sensació de grandiositat harmònica que dóna: una sensació no pas gaire corrent a la resta del territori català. Tota la comarca de l'Alt Empordà podríem dir que és un *gran port natural*, una terra molt ben moblada i posada al davant del mar. Darrere d'aquest panorama, unes muntanyes força imponents fan de teló de fons.

És la segona comarca més extensa de tot el país, sobrepassada només per la Noguera. Les mides del territori fan tron-tollar l'habitual noció de comarca: de Sant Julià de Ribelles al Cap de Creus, hi ha 75 kilòmetres en línia recta i la comarca té 62 termes municipals! I això que encara ens faltaria el Baix Empordà, oi?

És un territori molt pla: la forma d'orientar-s'hi és molt diferent de la que jo tenia. Al Moianès tenim la tendència a pensar en l'alçada sobre el nivell del mar, com a referent geogràfic i comparatiu. A l'Empordà aquest paràmetre, entre poblacions almenys, pràcticament és inexistent. Aquí, més que viure en un poble concret, en una regió metropolitana determinada o en una comarca delimitada, es pot dir que es viu en un *país*; hom està immers en un paisatge que, d'altra banda, no pot abastar fàcilment.

Tot hi pinta molt bé, és molt variat i diferenciat de les contrades veïnes: el curs baix del Fluvià, els aiguamolls, el cap de Creus, el Montgrí, el *terraprim* (serres intermèdies i de poca alçada), l'horitzontal amplitud dels camps, la dimensió del cel enorme entre fileres de pollancs, la lluna que «surt puntual de la fredor del mar», que deia Espriu, els boscos de l'interior que «garrotxegen», la visió permanent del Pirineu i, per si fos poc, hom pot entrar en mar i perdre-s'hi, literalment.

És, a més, un país d'icones contínues i mitificades: Empúries, el Canigó nevad davant la mar, en Dalí, en Josep Pla, les

sardanes, la tramuntana, en Lluís Llach, la gastronomia indiscutible, Sant Pere de Rodes, la bellesa del golf de Roses, la frontera amb França i el camí cap a Europa... Les vacances i els apartaments que hi ha a dojo queden fàcilment justificats! A l'Escala som 10.000 empadronats, però durant els mesos d'estiu podem arribar a ser entre 70.000 i 90.000 individus. Quina mena de poble! Vivim a dintre d'una postal!

Aquí podeu practicar els esports més espectaculars, podeu menjar les coses més insospitades, podeu sentir que trepitgeu fort, som a la demarcació de Girona! I encara més lluny de Madrid, si voleu, i apa vinga, que tot és pàtria! L'ex-president Maragall, des de Rupià, va dir que vivíem al millor paisatge del món.

Tanmateix, sovint penso en el Moianès: tinc ganes d'abastar un roure, sentir-me u amb el cel dels altiplans, jugar a les alçades —metre amunt, metre avall— de la geografia, contemplar les fulles d'un arbre completament quietes, sentir l'aire eixut i que un llegany de boira em faci d'espectre per a tranquil·litzar l'esperit. Les muntanyes que s'albiren des del Moianès (Montseny, Sant Llorenç del Munt, Montserrat, Lluçanès, Berguedà, Solsonès, Collsacabra, etc) em resulten familiars, em semblen una mica meves... Les d'aquí, encara no! Sóc un Ulisses que pensa en el retorn?

Els meus convilatans no coneixen Moià, ni segurament el coneixeran mai. Visc a la terra del reclam i el *feeling* permanents, a la terra de les llevantades de pel·lícula, a la terra *embut* que s'omple de sediments i de diners de turista, i enyoro sovint els cels límpids i la bellesa de l'interior: més guanyada, no tan evident, desconeguda o mal publicitada per tants! Segurament, tot això cal haver-ho viscut per a copsar-ho de veres.

Ja ho sabeu, si veniu un dia de tramuntana us haureu d'estar a dintre a casa: és

una situació ben curiosa, perquè el dia és radiant i el mar pren un color turquesa impressionant. De tota manera, no us espanteu, que, com diu en Joan Boix de Mont-ras, «de tramuntana aquí no en fa, només hi passa».

Els escalencs tenien fama de bons navegants: diuen que antigament era més fàcil trobar un escalenc en una ciutat de la costa nord-africana que no pas a Girona. En mar el vent empeny, i anar a Girona volia dir carro i mules: era més car.

L'Escala és un poble de carrers en xarxa: quan plou, l'aigua va tan directa al mar que fa mal al cor. Té prou atractiu i vida pròpia per a ser un poble tan turístic! La psicologia escalenca es troba una mica entre l'espasa i la paret: depenen

del turisme i el turisme està canviant... Fins a quin punt podran tirar de veta de ser un poble de pescadors i d'explicar les grandeses d'Empòrion? Les anxoves, que aquí elaboren manualment, m'han dit que ja vénen del Japó. Al mar no hi ha peix i, a vegades, no és pas tan divertit viure «a la punta» del país, perquè vius a la punta de tot. Són uns catalans d'una altra mena; no són gaire «lingüístics» i, en canvi, són molt sardanistes. Barcelona, el cap i casal, només l'interpreten d'una sola manera i és curiosa la seva filiació catalana: l'empordanès no es mou gaire... sempre espera que vinguin!

Josep Pla deia que el clima del país és «diabòlic i fantàstic», i Déu n'hi dó! En poques hores pots veure tot els climes: la meteorologia és un al·licient important, ja

Al centre, en Lluc, i a la dreta, en Biel, els dos fills de la Núria.
A l'esquerra, l'Àlex, un amic de Vulpellac queriu

que allí veus que plou, a Paltra banda els núvols delaten el vent, a l'Albera hi ha boira, al mar hi ha molta calma i al sud fa un sol espaterrant... tot alhora! La plana és molt gran i es troba en una cruïlla expressa per als embats nord-sud, físics i psicològics.

També és un país de pintors, les barques són molt pintoresques, el mar és un mirall de la llum del planeta: ni més ni menys!

Ara bé, de vegades trobo a faltar un carrer amb totes les cases de pedra, l'olor del fred, un bon xàfec de muntanya —com els de Moià—, el gebre, la neu, els núvols fent castells a l'estiu (tempesta de desenvolupament vertical), un tel de boira calmós i ben posat... o uns fredolics collits a prop de casa! Tot això, aquí, *poc que s'hi troba*!

La Maria Perpinyà, poetessa de Verges, escriu d'aquesta terra, en el poema titulat *Terra de vent*:

*Terra del bell reposar
i de frisances despertes.
Empordà,
planter d'ànimes obertes,
claror i esbatanament,
mel i sal de Grècia antiga;
a ta bellesa present
la del passat s'entrelliga.
Tu em duus.
Jo al cor t'he posat
ensems amador i aimada.
Terra del cel esventat,
terra de l'ampla abraçada!*

Baltasar FONTS I BARRACHINA

Josep Ma. Ferrer i Serra
Arquitecte

Plaça St. Sebastià, 6, 1r - 7a, 08180 MOIÀ
Tel. 93 820 80 21 Fax: 93 820 76 03
e-mail: arquitectura-ferrer@coac.net

«MOIÀ. UNA HISTÒRIA PER CONÈIXER»

I dissabte dia 18 d'abril a les vuit del vespre va tenir lloc a l'auditori de Sant Josep Tacte de presentació del llibre *Moià. Una història per conèixer*, de Jaume Clara i Arisa, editat per l'Ajuntament de Moià i Zenobita Edicions. Van intervenir-hi la regidora de Cultura, un representant de l'editorial, Mercè Bigorra (professora d'història i geografia a TIES Moianès), Tautor i Talcalde de la vila. Bo i congratulant-nos d'aquest nou fruit del treball que fa el nostre amic i col·laborador Jaume Clara, a hores d'ara ja destacat historiador moianès, reproduïm les paraules de la presentadora M. Bigorra i un extracte del que digué Tautor.

Paraules de Mercè Bigorra

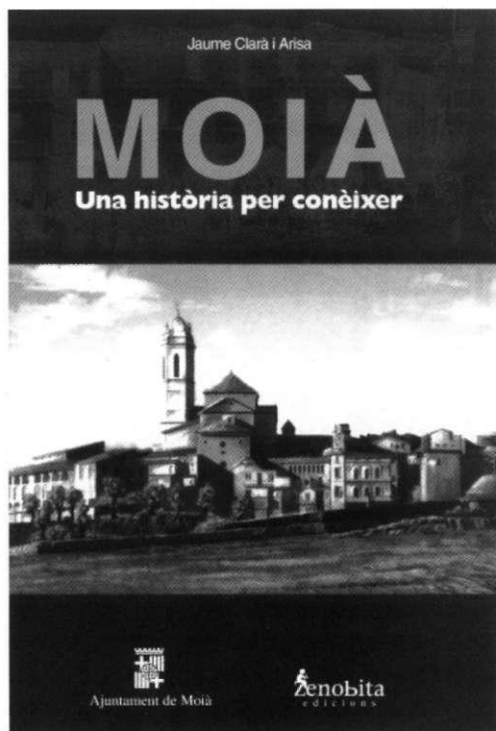
Estem d'enhorabona, perquè aquest llibre —que sembla petit— és un gran llibre. El seu autor, Jaume Clara, ha fet una feina ingent i magistral.

És un excel·lent treball de síntesi, en què és present tot allò cabdal, rellevant de la nostra història, amb una clara precisió dels fets, i amb ferma voluntat didàctica, inserint els esdeveniments de la història local dins el context general. Això fa que el lector, al mateix temps que coneix les vicissituds de la llarga trajectòria d'aquest poble, també pugui conèixer, o si més no recordar, el panorama general de la història de Catalunya.

El llibre consta de dinou capítols estructurats cronològicament i amb uns apartats —«A cop d'ull»— on es ressalten elements específics relacionats amb els continguts del capítol. Tot va acompanyat d'imatges il·lustratives i fotogràfiques, que fan que el llibre tingui un atractiu afegit. I tot, desgranat amb una fluïdesa literària, en què els fets es van enllaçant de manera subtil i entenedora.

Per a ser historiador cal anar a les fonts, fer recerca, s'ha de fer un treball científic, i en Jaume ho ha fet, però no n'hi ha prou. Després cal saber transmetre, explicar el resultat de la recerca, i aquesta part a vegades és més difícil que la mateixa investigació. En aquest llibre ens demostra també la seva gran qualitat d'escriptor i de comunicador. Llegint-lo es gaudeix i s'aprèn.

Aquest llibre ens feia falta! Teníem coneixements puntuals i fragmentats de la història de Moià, força estudis monogràfics, alguns d'indubtable qualitat, però ara, amb aquest llibre, podem tenir una visió global i coherent que ens fa més

entenedor el nostre passat, i de ben segur que obrirà portes a estudis posteriors.

És de destacar la voluntat didàctica present en tot el llibre. Davant la dificultat en què ens trobem els docents avui dia per a motivar en l'alumnat l'interès per la història —donat que ens movem en un món en què les noves tecnologies converteixen el present en futur, i sembla que ens allunyen més del passat—, aquest llibre ens ofereix un sentit de proximitat, i el fet de constatar que «Moià hi era» serà un bon reclam per a motivar l'alumnat a conèixer la història de Moià i de Catalunya.

Presentar el contingut del llibre *Moià. Una història per conèixer*, és difícil, per raó de la seva amplitud cronològica, que no ens permet d'entrar en detalls. Per tant, em limitaré a fer unes reflexions que m'han vingut tot llegint-lo.

En primer lloc, destacaria la llarga trajectòria històrica d'aquest poble. És impressionant quan t'adones que Moià surt d'unes comunitats de persones que des de temps molt remots han anat donant vida a un poble. Un poble que és ric per la seva pròpia naturalesa, però ric sobretot pel seu capital humà. Quantes i quantes persones han nascut i viscut a Moià, i han anat forjant anònimament tot el que ara tenim!

N'hem passades de tots colors! Etapes de pau i prosperitat, però també llargues guerres fraticides o contra enemics externs. Hem passat per èpoques de bonança i d'altres d'escassetat i de crisi, catàstrofes naturals i mortaldats, però aquesta comunitat sempre ha tirat endavant, s'ha sobreposat a les crisis i a les dificultats, donant respostes adequades a cada moment per a superar l'adversitat.

En segon lloc, amb la lectura d'aquest llibre es constata que Moià és més que un poble, és una vila reial ja des de l'Edat Mitjana, i que Moià té clara vocació de capitalitat. En definitiva, que Moià és gran, i no per les seves dimensions, sinó pel que ha estat capaç de fer. És possible que

un factor determinant hagi estat que Moià ha tingut la sort d'estar a la distància justa de les ciutats que ens envolten. Dic la distància justa perquè per una part ens hi puguem apropar quan ens cal, però per l'altra, la seva precisa llunyania fa que ens hàgim hagut d'espavilar per assolir tot allò que necessitàvem de la ciutat quan ens quedava massa lluny.

Segurament això ha contribuït a la vitalitat cultural, artística i sobretot associativa de la gent d'aquest poble. Ens hem creat el nostre propi entorn cultural. Aquesta aposta per la cultura i l'educació (no oblidem els importants centres educatius que des del segle XVII s'han creat a Moià) ha donat els seus fruits, i de ben segur explica la gran aportació que Moià ha fet al món de la cultura, la ciència i l'art del nostre país. De Moià, al llarg dels últims segles han sortit persones destacades en els diferents àmbits de la cultura, l'art, les ciències, la filologia, la política i fins i tot de les arts escèniques, i que a més han destacat sovint pel seu avantguardisme.

Davant la pregunta: «per què Moià, un poble relativament petit, ha tingut tanta força en la superació de les dificultats, en l'aposta pel futur i en la lluita pel progrés?», la resposta l'hem de trobar en la mateixa història i en les seves pròpies circumstàncies," però m'atreveixo a dir que també ha estat gràcies a la seva cohesió com a comunitat humana, de dimensions adequades a l'entorn natural.

Ara és responsabilitat nostra que els nous reptes que ens aporta el segle XXI els sapiguem afrontar amb la mateixa dignitat amb què ho feren els nostres avantpassats, amb voluntat ferma de fer del nostre poble un lloc ric pel caliu humà, dinàmic, amb voluntat de futur, però mantenint la nostra identitat com a poble, mantenint la cohesió que ens ha fet grans.

M'agradaria que convertíssim aquest llibre en un homenatge, en un reconeixement

ment de tots els qui ens han precedit: els homes i dones, la majoria anònims, que amb el seu treball del dia a dia, des de la família, les institucions, participant activament en les entitats cíviques i les associacions, defensant els seus ideals, han fet créixer aquest poble i li han donat personalitat.

Moltes gràcies, Jaume, per aquest llibre!

Intervenció de l'autor

Un diumenge del mes de desembre del 2008, mentre compartíem un torn de venda del calendari que cada any publica l'Associació Cultural Modilium, Mercè Bigorra em va parlar del projecte d'una editorial manresana, Zenobita Edicions, de publicar un llibre divulgatiu sobre la història de Moià. I em demanà si jo podria fer-me càrrec de la seva redacció. Va passar les meves dades a l'editorial i al cap de poc vaig parlar amb Josep Antoni Serra, el qual em concretà el propòsit de l'editorial. Es tractaria d'elaborar una síntesi de la història de Moià destinada als estudiants de batxillerat i a un públic general interessat per la història del municipi. Com a model, l'obra amb un títol equivalent —*Manresa, una història per conèixer*, de Francesc Comas— publicada per la mateixa editorial Tany 2005.

El repte era interessant. Per una part, per a omplir un buit important dins la bibliografia sobre la història de Moià: l'únic precedent d'una síntesi històrica de caràcter divulgatiu era l'obra del P. Llogari Picanyol *La villa de Moya desde los tiempos prehistóricos hasta la invasión napoleònica*, obra publicada fa justament cinquanta anys, esgotada de fa temps i que malauradament només comprenia fins a principis del segle XIX.

Per altra part, i a nivell més personal, el repte també era interessant perquè em permetria d'endinsar-me en períodes històrics als quals fins ara havia prestat molt poca atenció. També serviria, no cal dir-ho, com un primer pas cap a un altre

projecte, moltes vegades proposat i mai acabat de concretar, de realitzar una recerca multidisciplinària sobre el passat moianès: un treball d'investigació a partir de fonts primàries, realitzat en equip, probablement un projecte plantejat en els seus inicis de manera massa ambiciosa per a poder fructificar. Ara, amb una proposta que venia de fora, però amb uns objectius ben específics, no hi havia excusa que valgués. Calia tirar-lo endavant!

I així s'ha fet. Entre el febrer i el setembre del 2008 em vaig endinsar en un viatge apassionant pel passat de Moià. Un viatge en què he gaudit molt i que m'ha permès d'aprendre moltes coses sobre la nostra vila. La incògnita, ara, és saber si aquest gaudi i aquests coneixements que he adquirit, els he sabut transmetre a través de la redacció dels dinou capítols del llibre.

El llibre que avui presentem beu de moltes fonts, ja que una obra de síntesi es realitza, com és lògic, a partir dels estudis i les publicacions precedents, de caràcter més específic o especialitzat. Però és evident que no tots els períodes de la història de Moià han estat estudiats de la mateixa manera: alguns presenten estudis exhaustius; d'altres, en canvi, tenen grans llacunes, difícils d'omplir sense realitzar una veritable tasca d'investigació.

De ben segur, és la rica prehistòria moianesa —amb els valuosos jaciments de la cova del Toll, la cova de les Toixoneres o la bauma del Gai— el període que compta amb un major nombre d'estudis i publicacions, entre les quals sobresurt una magnífica obra de divulgació que l'any 2007 arribà a la tercera edició: *La prehistòria del Moianès: els nostres orígens*, de M. Àngels Petit i Joan Surroca.

Altres obres monogràfiques són les del P. Rossend Casallarch dedicades a l'Escola Pia, al Gremi de Paraires i Teixidors o al carreratge, la d'Imma

Els qui parlaren durant l'acte de presentació (d'esquerra a dreta):
J.A. Serra, J. Clarà, J. Montràs, M. Bigorra i M.À. Morera

Socias sobre els gravadors Abadal, la de Carles Riera centrada en la nissaga de metges Batlles - Torres Amat o el meu estudi sobre Francesc Vinas i la Festa de l'Arbre Fruiter.

Però és de les pàgines de la revista *Modilianum* d'on s'ha nodrit una part significativa de la informació sintetitzada. A part de tota la primera època del P. Picanyol, de la segona —iniciada amb un treball col·lectiu sobre la Crema de Moià durant la Primera Guerra Carlina— he fet un ampli ús dels treballs d'Albert Arnaus (sobre la revolta dels «barretines» a finals del segle XVII i sobre la repressió en els dos bàndols enfrontats en la darrera guerra civil), de Jordi Bolòs (sobre el Moianès de l'època carolíngia), de Jaume Dantí (sobre el Moianès dels segles XVI-XVII), de Llorenç Ferrer (sobre el Moianès dels segles XVIII-XIX), de M. Teresa

Ferrer i Mallol {*pobre* el carreratge de Moià), de Josep Galobart (sobre els escultors Rubió i sobre la construcció de l'església de Santa Maria de Moià), d'Eduard Gómez (sobre les coves del Toll), d'Antoni Pladevall (sobre el Moianès medieval) o de Ramon Tarter (sobre els castells de Moià, Rafel Casanova o l'arribada de l'electricitat a la vila).

Aquests estudis més recents omplen moltes parcel·les de la nostra història, però no totes. Per a completar-les, a part de tenir ben present la síntesi del P. Picanyol abans citada, també m'ha fet molt servei la primera història de Moià que tingué la sort d'anar a impremta. Es tracta de la «Resenya històrica de la vila de Moya» que Mn. Pere Bertran publicà mensualment a les pàgines del *Bulletí de la Lliga Defensa de l'Arbre Fruiter* des de 1909 fins a 1936. Malgrat ser una

obra incompleta, de difícil lectura per estar publicada en fragments, i en diversos sentits desfasada pels cent anys transcorreguts des de l'inici de la seva redacció, és un tresor immens d'informació per a reproduir molta documentació, sobretot de les centúries medievals i modernes. També han estat d'interès les notes recollides a finals del segle XIX i principis del XX pel P. Gaietà Roca, tretes del ric arxiu notarial moianès i publicades només en part en la primera època de *Modilianum* (notes conservades en la seva major part en unes llibretes dipositades a l'Arxiu General de l'Escola Pia de Catalunya).

Quan amb això tampoc no ha estat possible d'omplir alguns buits, l'única opció ha estat la consulta d'obres d'àmbit geogràfic més general. Només en alguns casos, molt puntuals, com per exemple per al segle XVIII, he pogut aprofitar documentació de primera mà, fruit de recerques que tinc en marxa però que fins ara encara no havia publicat.

A tots els autors que han contribuït que el meu llibre fos possible, el meu agraïment.

Així mateix, hi ha diverses persones que han participat d'una manera o altra en la seva realització. En primer lloc, Josep Ruaix i Marta de Planell, que han tingut la paciència de llegir tota l'obra i fer-m'hi oportuns suggeriments; M.Àngels Petit, que m'ha fet precises correccions

en el capítol de la prehistòria; Ramon Tarter, amb qui he discutit a bastament moltíssims punts de la història de Moià recollits en aquest llibre; totes les persones que han fet possible que l'obra pogués sortir ben il·lustrada (començant per Manel Alsina, la col·lecció fotogràfica del qual ha estat indispensable; però també Marta Fàbrega i Cristina Casinos, del Museu Municipal de Moià; Núria Altarriba, Reis Fontanals i Ricard Marco, de la Biblioteca de Catalunya; Joan Carrera, Agustí Grau, Carles Martorell, Anna M. Molera, Marciana Monsech, Elvira Permanyer, M. Àngels Petit, Ramon Tarter i Agustí Vives, i a tot l'equip de l'editorial Zenobita). A tots ells el meu agraïment, així com a la regidora M. Àngels Morera i a l'alcalde Josep Montràs pel seu suport; a Josep Antoni Serra per l'oferiment de fer el llibre i per les facilitats donades, i a Mercè Bigorra, per haver-me proposat per a executar-lo i per acceptar redactar-ne el pròleg i fer aquesta presentació.

[...]

Per a tots aquests moianesos, i per a tots aquells que estimem Moià, el meu únic desig és que aquest llibre que avui presentem ens permeti conèixer una mica millor el nostre passat. I, sobretot, perquè aquest coneixement ens serveixi a tots per a conscienciar-nos de la necessitat de preservar el nostre entorn, el nostre patrimoni cultural, històric, documental i natural que ens han llegat els segles.

CLINICA DENTAL

Dr. Marc Pujol Comajoan

ODONTOLOGIA GENERAL-URGÈNCIES
ORTODÒNCIA-IMPLANTS

Plaça Major, 10, 3r. 2a.

Tel. 93 830 06 98

08180 MOIÀ

BIBLIOTECA DE MOIA

I divendres dia 20 de març a les vuit del vespre va tenir lloc a la biblioteca de Moia una xerrada sobre «Astrologia tradicional», a càrrec d'Esteve Carbó Ponce.

Durant el mes d'abril, mes de llibres per excel·lència, hem tingut l'exposició «A pensar», la visió de la feina en la literatura infantil i juvenil. La mostra, acompanyada dels contes corresponents, ens l'ha cedida el Consell Català del Llibre per a Infants i Joves.

Els dies 2 i 3 d'abril vam celebrar el Dia Internacional del Llibre Infantil, amb contes d'Andersen explicats per la rondallaire Roser Rojas, una mostra de dibuixos del conte *El rossinyol*, de l'esmentat Andersen, a càrrec d'usuaris de la biblioteca, un taller de joc dels contes, etc.

El 17 del mateix mes els autors Joan Romero i Geni Altarriba van presentar el seu conte *Qui té por de les bruixes?* Aquest mateix dia vam fer el sorteig de llibres entre tots els participants que havien dibuixat el conte d'Andersen escollit aquest any.

Durant la setmana de Sant Jordi, d'una banda, amb IABIC de Moia vam exposar llibres als aparadors de les botigues; per l'altra, tinguérem un intercanvi de llibres infantils i juvenils, amb la col·laboració de les associacions de pares de les escoles i de l'institut.

Com sempre, vam tancar el mes amb la tertúlia del club de lectura, en aquesta ocasió un clàssic: *Bearn o la sala de nines*, de Llorenç Vilallonga. Des d'aquí us convidem a participar en la pròxima tertúlia.

Presentació del conte *Qui té por de les bruixes?*

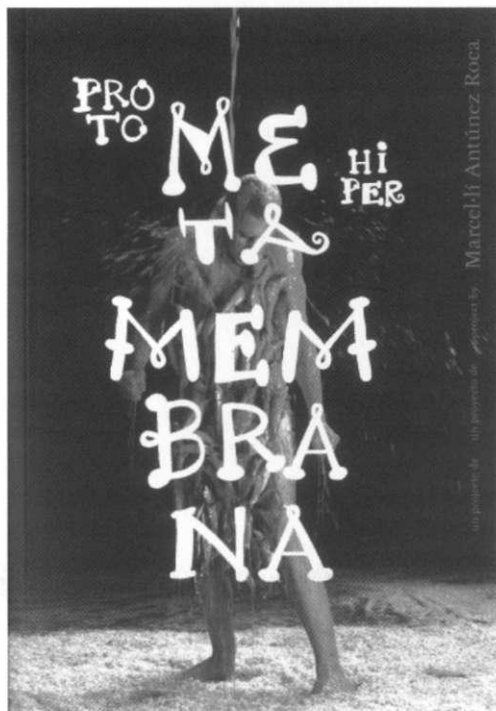

PUBLICACIONS

En aquesta secció donem compte de publicacions relacionades amb Moirà o el Moianès o bé d'informació publicada sobre la nostra vila i rodalia i la seva gent. Distingim tres apartats: llibres, revistes i diaris.

Llibres

En l'apartat de llibres, aquesta vegada hem vist *Membrana*, catàleg dels darrers experiments teatrals projectats pel moianès Marcel·lí Antúnez Roca, de qui es diu, en la contraportada, que «és internacionalment conegut per les seves performances mecanotròniques i per les seves instal·lacions interactives. Des dels anys vuitanta, el seu treball s'ha caracteritzat per la preocupació per la condició humana. Fundador de la Fura dels Baus i coordinador artístic d'aquest col·lectiu fins l'any 90. El seu treball artístic en solitari, que es caracteritza per l'ús de les noves tecnologies, s'ha vist en més de 30 paï-

sos». El catàleg té 128 pp., els textos són en tres llengües (català, castellà i anglès) i conté moltes il·lustracions.

Revistes

En l'apartat de revistes i començant per les editades a Moirà o rodalia, hem vist:

—el número 39 (2n semestre 2008) de *Modilianum*, revista d'estudis del Moianès, amb 96 pàgines de treballs històrics, ressenyes bibliogràfiques, etc; en destaquem l'estudi de Jaume Clara sobre el Pollo, singular figura del folclor moianès;

—el número 56 (març 2009) de *Guaitau!*, full informatiu mensual de la comunitat dels Avets, amb 4 pàgines en format digital;

—el número 20 (març 2009) de *Rusc Avets*, revista de les Comunitats de l'Arca de Catalunya, amb 15 pàgines sobre llurs activitats;

—el número 23 (gener-març 2009) de *Moirà Més*, butlletí municipal, que estrena nou format, amb 20 pp. a tot color i propòsit de publicació trimestral;

—el número 33 (abril 2009) de *El Butlletí* del grup municipal MAP, amb 6 pp. sobre temes del municipi.

Passant a les revistes editades a fora, hem vist:

—el número de gener-febrer del *Butlletí Oficial del Bisbat de Vic*, que publica l'article «L'oratori "Pau i Fructuós"», signat per Josep Ruaix i Vinyet;

—la *Agenda d'Activitats* de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona, abril-juny 2009, que informa sobre les activitats del Museu i les Coves del Toll de Moirà.

Diaris

Passant als diaris, hem trobat les següents notícies (que donem per ordre cronològic i, si no diem res, es tracta del diari manresà «Regió 7») d'interès per a Moirà i rodalia i la seva gent:

—9-3-2009 (*El 9 Nou*): «Jaume Rovira, ciclista de l'Estany, acaba cinquè la Volta de Múrcia».

—23-3-2009: «He aconseguit que la gent vegi el meu pare com una persona i no com un malalt», entrevista d'una pàgina a Maria Lluna Antúnez Ruano, directora del documental *Amb qui parlo?*, amb motiu de projectar-se a Manresa. Text de resum: «Aquesta jove cineasta moianesa establerta a Barcelona es va qüestionar amb una extrema honestetat la ideoneïtat del seu projecte. L'autora ens descobreix les tensions i els traumes d'una família marcada inexorablement per la malaltia psiquiàtrica del pare».

—24-3-2009: «ERC constitueix una federació comarcal al Moianès». «Moià i Navarces disposaran d'equips per a controlar els sorolls dels vehicles».

—25-3-2009 (*La Vanguardia*): «La Fura se ríe de la muerte en la Òpera de Bruselas».

—26-3-2009: «Calders i Navàs participen en la jornada de neteja en els espais fluvials del Projecte Rius». «Esport-7 i Judo Moià repeteixen triomf en la lliga catalana juvenil».

—29-3-2009: la «meteoimatge» és un arbre florit de Moià, fotografia tramesa a la redacció per Agustina Martínez Pàixau.

—1-4-2009: «Compromisos impagats engreixen els números vermells de l'Ajuntament de Moià», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior: «El govern de Moià acumula centenars de milers d'euros en interessos de demora. El MAP-ERC exposa quatre exemples d'empreses que reclamen 278.528 euros en interessos. Els bancs no donen crèdits». La «meteoimatge» és un ametller florit de Moià, foto enviada a la redacció per Carles Illa Casanova.

—2-4-2009: «Respecte mutu», carta signada per Lluís Clara Iglesias, de Moià. «Clara Solà presenta avui el llibre *Més enllà de les paraules* a Manresa». «Un sector minoritari vol la comarca del Moianès», breu entrevista a Josep Canamasas,

president de l'associació El Castell d'Oló, dins la secció «De casa».

—2-4-2009 (*La Vanguardia*): «Eduard Castellet, de 79 anys, deixa la presidència del patronato de la Fundació Miró, tras 21 anys en el cargo, y pasará a ser presidente emérito».

—3-4-2009: «Cinc bombers de Calaf, Manresa i Moià participen en el concurs de rescat d'atrapats». «Els ajuntaments de la Catalunya central deuen 275 milions a bancs i caixes. Moià és el municipi amb un deute relatiu més alt i se situa en el lloc 28 dels municipis catalans». «Irreverència sense màscares», reportatge sobre el grup musical moianès Herois de la Catalunya Interior, «coneguts per una peculiar posada en escena i una proposta que barreja l'electrònica amb l'humor àcid», en ocasió de presentar a Manresa el seu últim treball discogràfic, *Glamour almogabber*. La «meteoimatge» són uns arbres florits a Santpedor, fotografia tramesa a la redacció per Núria Mas Corts.

—6-4-2009: «El regidor del PSC sortirà del consell de l'empresa Moià-Futur».

—9-4-2009: «L'escola de Jordi Arcarons ensenya a pilotar, a Moià».

—12-4-2009: la «meteoimatge» són unes flors d'un cireréV de Moià, foto enviada a la redacció per Núria Mas.

—12-4-2009 (*El Periódico*): «Un diumenge de Rams amb dues fites culturals», carta signada per Josep Font (Moià).

—13-4-2009: la «meteoimatge» és una posta de sol des de Moià, fotografia tramesa a la redacció per Carles Illa».

—14-4-2009: «Avui ningú no s'atura a parlar i tothom té pressa», breu entrevista a Angelina Valldeoriola, mestressa de casa de Moià, dins la secció «De casa».

—14-4-2009 (*La Vanguardia*): «La luz de las velas regenera el alma de la Ciudad», entrevista (dins la secció «La contra») a Muma (Josep Maria Soler i Casas), barceloní de 52 anys, vinculat a Moià i resident a Lausana (Suïssa). Pintor i escultor, i promotor d'escultures socials.

—15-4-2009: «Medi Ambient para els peus al nou pla urbanístic de Moià. El

departament de Baltasar no veu clars els creixements urbanístics», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior: «Medi Ambient frena la proposta de creixement del pla urbanístic de Moià. Un informe del departament alerta que CiU pretén urbanitzar sòls protegits d'interès agrari. Recomanava que es desenvolupin sectors ja marcats en el pla vigent. Evitar duplicitats d'aeròdroms».

—19-4-2009: «No m'he enamorat mai i he anat vivint al meu aire», breu entrevista a Loreto Alibés, estanquera jubilada, de Moià, dins la secció «A casa».

—21-4-2009: en la secció «L'enquesta», és consultat un moianès: Josep M. Armadans (54 anys).

—22-4-2009: «Calders recorda els 35 anys de l'execució de Salvador Puig Antich».

—23-4-2009: «Un treballador a prova resulta ferit a ganivetades en una baralla a Moià. La víctima i l'agressor eren dos immigrants que aspiraven a obtenir una feina en una hípica. El detingut va assegurar a la policia que va ser la víctima qui va començar la disputa i qui va treure el ganivet. Tots dos aspiraven a tenir un contracte per a treballar a les quadres de l'hípica i feia pocs dies que hi estaven de prova». «Si un porter falla, es veu molt més que no pas la resta dels jugadors», entrevista a Marc Puigoriol, porter de l'infantil A del CE Manresa, un noi de Calders que va ser escollit el millor porter d'un dels torneigs més prestigiosos del panorama mundial, la Mediterranean International Cup, que es disputà a la Costa Brava amb equips

de primer nivell com són el Manchester United, l'Inter i el Barça.

—24-4-2009: «Moià voldria l'aeroport si cabés a l'actual aeròdrom del Prat. El president del Consell Comarcal assegura que cap altre municipi del Bages no accepta de presentar-se al concurs», notícia de primera pàgina, ampliada a l'interior. «El Tribunal Suprem ratifica la pena de presó per al veí de Calders condemnat per assassinat. El Tribunal Superior també va rebutjar l'any passat el recurs contra la sentència que el condemna a divuit anys». «Roger Vila, de PEsport-7, i Caria Ubasart, del Judo Moià, vencen en el tercer rànquing català a Barcelona».

—25-4-2009: «Un operari cau d'un pal de telèfon, a Calders». «El Forn de la Calç (Calders) fa una jornada per apropar les dones a l'art actual. L'activitat, gratuïta i oberta a tothom, inclou un documental, una taula rodona i una exposició». La «meteoimatge» és el riu Llastres al seu pas per l'Hospitalet de l'Infant, fotografia tramesa a la redacció per Núria Mas.

—25-4-2009 (*Avui*): «Quan un mar de llum s'estén per la ciutat. Un miler de voluntaris encendran 119.000 espelmes a la Ribera per dibuixar ones de llum. Formaran "Encenguem la mar" una obra participativa amb gent de totes les edats. Darrere hi ha Muma Soler», artista vinculat a Moià.

—26-4-2009: «Com més llegeixes, més t'agrada la literatura», breu entrevista a M. Teresa Calvet, hostalera jubilada i col·laboradora de LA TOSCA, dins la secció «De casa».

DISSTEX 1980 Hogar, S.L.

- Confecció i instal·lació de cortines, panells, enrotllables
- Estovalles, de roba, resinades, embuatades
- Individuals, davantals, draps de cuina
- Llençols, fundes nòrdiques, jocs de towallola
- FABRICACIÓ PRÒPIA
- DISSENYS NACIONALS I ESTRANGERS
- PREUS DE FÀBRICA

Esperanto, 21 - 08180 MOIÀ (Barcelona) - Tel. 93 830 00 23 - Fax: 93 830 03 36 - a/e: disstex@terra.es

PÀGINES DE L'INSTITUT

COMIAT

El passat mes de març vam acomiadar, després de setze anys de feina a l'IES Moianès, la conserge Enriqueta Sánchez Bra, coneguda amicalment com a *Enri*. Molt estimada per professors i alumnes, no volguérem que marxés sense cap reconeixement i organitzàrem, el professorat i el PAS, un esmorzar col·lectiu a la sala de professors. Vam lliurar-li uns presents i una enorme postal decorada amb dedicatòries de tots plegats. L'Enri ens va fer un breu parlament donant les gràcies. Tot seguit vam sortir

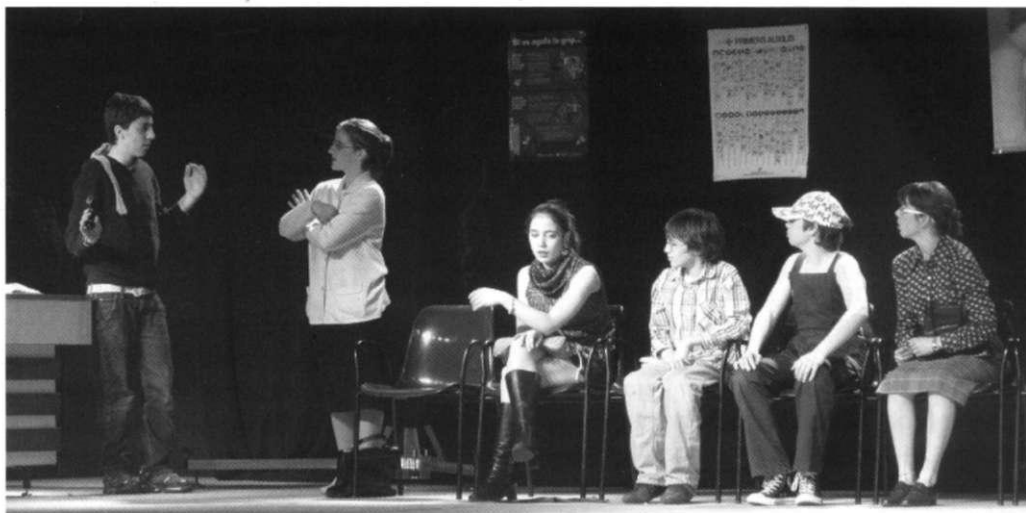
al pati a fer-nos una fotografia tots junts. Paral·lelament, els alumnes li van preparar i dedicar un comiat el mateix dia. Des d'aquí hem volgut tenir un record per a ella, bo i desitjant-li el millor en la seva nova vida professional.

SANT JORDI

El dia 23 d'abril vam celebrar la diada de Sant Jordi. Férem classe fins a mig matí i, tornant del pati, ens dirigírem al gimnàs del centre, abillat per a l'ocasió, per començar la cerimònia. Tal com s'ha esdevingut en els darrers anys, Tacte va

Enriqueta Sánchez

Una escena de la comèdia

començar amb la representació d'una obra de teatre escenificada per alumnes de tots els cursos, els quals participen cada setmana en el taller de teatre que es fa a l'institut.

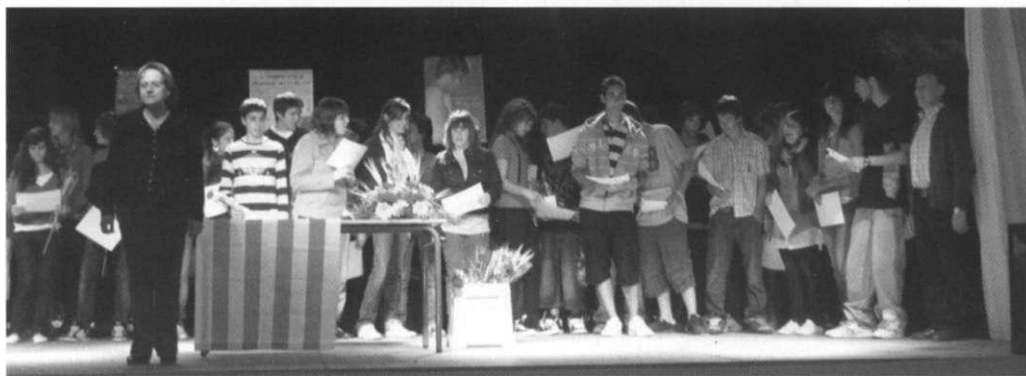
Com cada any, l'obra va ser molt divertida i va entusiasmar el públic. Enguany l'obra s'anomenava *Hospital Tranquil* i ens ensenyava diferents embolics que ocorren en un hospital que no fa honor al seu nom, amb una barreja de gags i situacions curioses: hi intervenen metgesses irresponsables, administratives poc enfeinades, clients despistats, un electricista mandrós i amb tendència a espatllar més

les coses, encarregats de pompes fúnebres amb moltes ganes de treballar esperant que els metges s'equivoquin, etc.

Acabada l'obra, va ser el torn del lliurament de premis. Els principals van ser els dels Jocs Florals, és a dir, que es van concedir premis a poesies i proses elaborades pels alumnes i distribuïdes per categories. Semblantment, es van lliurar premis als guanyadors del concurs de fotografia, en el qual també participaven professors. Així mateix, es va reconèixer el bon paper dels alumnes participants en les proves Cangur de matemàtiques.

Joan Fontcuberta

El lliurament de premis

PENSAMENTS CAÇATS AL VOL

No hi ha res que pesi tant com un cor cansat.

Quan descobrim el millor que hi ha en els altres ens adonem del millor de nosaltres mateixos.

Alegrem-nos d'aguantar les injustícies, perquè la veritable desgràcia és cometre-les.

Estimar és el millor encanteri per a ser estimat.

Solament ens enganya la vida quan ens enganyem nosaltres mateixos.

Els amics són persones amb qui es pot pensar en veu alta.

Tan sols tenim pau quan mirem de proporcionar-ne a dojo.

Quan no tenim una creu grossa per suportar, ens en fabriquem una amb dos pals petits.

El temps és el millor mestre. Llàstima que mati tots els deixebles!

Sebastià CODINA
(«Vacarisses», desembre 2007)

CAMPANADES

Què en farem, dels llibres?

En una trobada d'escriptors, a Lleida, una de les ponents es preguntava si les noves tecnologies i la lectura electrònica a les pantalles farien desaparèixer el llibre tal com el coneixem.

Jo, que sóc un escriptor de bolígraf i paper, vaig pensar que aquella ponent tenia raó. Em vaig dir: el llibre desapareixerà. O serà d'una altra manera. Ara bé, després d'haver llegit el llibre del professor Cassany sobre la lectura contemporània, la gran utilitat d'internet i de la comunicació per la xarxa, penso, com diu Cassany, que el llibre no farà mai nosa. Quan tot és possible, no té per què desaparèixer allò que era útil. La fotografia no va pas matar la pintura, el cine no va pas matar el teatre, la televisió tampoc no ha fet desaparèixer el cine. Si el vídeo no ha fulminat el cine..., per què internet hauria de matar el llibre?

Potser a nosaltres, predicadors, com va passar amb l'invent del cine, ens molesta que la gent, per mitjà d'internet, elabori una altra mirada sobre la realitat o confronti les religions.

La comunicació electrònica avui s'imposa. Qui no sap navegar per la xarxa és un ésser molt limitat. Avui, a través de la xarxa, tenim accés a les idees dels altres. Podem tenir converses electròniques. Amb internet disposem de les webs. Els xats ens permeten de xatejar amb algun amic i àdhuc, innocentment, xatejar amb alguna «xateta».

El bon humor de Déu

Un home amic em contà que, després de passar bastants anys sense confessar-se, ho féu el dia que, passejant per una catedral, badant davant un confessional, el sacerdot que esperava penitents li somrigué donant-li el bon dia.

Quan recordo la cara de jutge avinagrat d'algun dels predicadors d'exercicis espirituals quan teníem dotze anys i érem un centenar d'interns al seminari; quan recordo llur masoquista insistència, donant voltes a la idea gràfica d'un infern dantesco, els perdono el mal que ens feien. Ens volien intimidar, fer por.

Conten que un d'aquells ermitans solitaris del desert es passava dia i nit fent

esgarrifoses penitències, demanant a Déu que amb la seva justícia no castigues ni condemnés els pecadors. Déu, cansat i molest de sentir tants gemecs, un dia li digué: «Hauries de saber que Déu és un bon cristià.»

Sense bon humor, l'amor de Déu a les persones no seria complet. Jo crec en el bon humor de Déu. Déu és un bon cristià.

Mn. Pere CAMPÀS BONAY

NOTICIES DE L'ESTANY

Is actes de Setmana Santa a l'Estany es van iniciar el diumenge de Rams (5 d'abril) amb la benedicció de palmes i llores, davant l'església parroquial.

El Dimecres Sant (8 d'abril) al vespre es va fer una celebració comunitària del perdó.

El Dijous Sant (9 d'abril), flors, plantes i ciris van omplir la capella del Santíssim, lloc habitual on s'instal·la el Monument, i a les sis de la tarda es va celebrar la Missa de la Cena del Senyor.

El Divendres Sant (10 d'abril), al matí, es va fer el viacrucis al voltant del claustre. A les sis de la tarda, a l'església, Acció Litúrgica de la Passió i Mort del Senyor.

El Dissabte Sant (11 d'abril), a dos quarts de nou del vespre, Vetlla Pasqual.

El diumenge de Pasqua (12 d'abril), malgrat el fred i la pluja, la colla estanyenca que duu el nom de «Sortits de l'ou», dirigida per Mònica Sentias i acompanyada per pares i mares, va fer un breu recorregut pel poble cantant caramelles i dansant. En sortint de missa, la gent s'aplegà al local del cine, ja que plovia, i allà es va desgranar el repertori sencer de danses («Un nou cant», «Ball de cascavells», «El patatuf», «Ball de cintes», «Ball de panderetes») i cançons de caramelles («La Pasqua Florida», «En Pau i en Piu»). Tot fou molt participat i alegre, ballant-se «El rogle» per part de tothom. A la tarda, al local del cine, hi hagué ball de Pasqua, animat per Fernando.

M. Estany ESPARÓ

El grup de caramellaires de l'Estany

NECROLÒGIQUES

Germana Mercè Arisa

El dia 11 d'abril proppassat, Dissabte Sant, tingueren lloc a Vic les exèquies per la germana Mercè Arisa, serventa del Sagrat Cor, de noranta-tres anys d'edat, lectora assídua de LA TOSCA.

La germana Mercè Arisa i Montana va néixer a Moià el 21 de juny de 1915, filla d'Antoni Arisa i Pujol, natural de Muntanyola, i de Martina Montana i Gabarrós, natural de Santa Maria de Merlès (de casa seva, a la Ciutadilla, en deien «ca la Martina»).

De jove va sentir la vocació religiosa, però no la pogué seguir, perquè havia de tenir cura dels seus pares, que havien perdut els altres dos fills. Morts els seus pares, es traslladà a la colònia Rosal (Berga) a treballar en el ram tèxtil. Allí conegué la congregació de Serventes del Sagrat Cor de Jesús, fundada pel venerable Joan Collell a Vic, on hi ha la casa

mare, dedicada a l'ajuda a les joves obreres i als fills dels treballadors.

Així pogué concretar la seva vocació religiosa. El 16 de març de 1946, tenint ella trenta anys d'edat, va iniciar a Vic el postulantat amb les Serventes. El 24 de setembre del mateix any començà el noviciat i el 24 de setembre de 1948 pronuncià els seus primers vots. El 24 de setembre de 1954 emeté els vots perpetus, dins l'Any Marià, essent ella sempre devota de la Mare de Déu.

Com a religiosa, va actuar en diferents cases de la congregació: a Vic (en el Seminari, a la casa mare i al palau episcopal), a Sant Fruitós de Bages, a Taradell, a la colònia Rosal, a Manresa i a Madrid. Des de l'any 2004 estava retirada a la casa de les germanes grans, la residència Mare Pia, a Vic. A tot arreu va deixar petjades de la seva bondat, senzillesa, amabilitat, prudència, alegria i agraïment.

Les seves germanes de religió la recorden sempre, alegre, amb sentit de l'humor, amb una gran lucidesa i molt agraïda fins als darrers moments de la seva vida. Les seves últimes paraules foren: «Gràcies, gràcies.»

El Divendres Sant, 10 d'abril del 2009, Déu la cridava a la vida eterna. Descansi en pau.

Rectificació

En la nota del número passat, titulada «Comiat de l'avi Enric» (p. 34), deia «Feia més de tres anys que l'avi Enric Vives i Sansalvador no tornava a Moià». En realitat, havia de dir: «Feia més de tres anys que (jo, l'autor de la nota, Enric Vives-Rubio) no tornava a Moià». Bo i demanant excuses a l'autor per la mala interpretació, queda esmenat el lapsus.

NOTICIARI

SETMANA SANTA

Els actes tradicionals de la Setmana Santa van començar a Moià els dies 2 (dijous), 3 (divendres) i 4 (dissabte) d'abril amb el Tríduum a la Mare de Déu dels Dolors, consistent en sengles misses a les vuit del vespre a l'església parroquial. Sembla, però, que serà el darrer any que aquest trídu es fa en aquestes dates i que es traslladarà al setembre, en què actualment se celebra l'única festa litúrgica de la Mare de Déu dels Dolors.

El diumenge de Rams (5 d'abril) es va fer la benedicció de palmes i llores abans de la missa de dotze, davant el temple parroquial.

El Dilluns Sant (6 d'abril) hi hagué una celebració comunitària de la Penitència a les nou del vespre, a la parròquia.

El Dijous Sant (9 d'abril) s'oficià la missa vespertina de la Cena del Senyor, a les set de la tarda, a l'església parroquial. A dos quarts de nou del vespre, a la plaça Major, es feren les tradicionals evolucions dels Armats, sota la llum de les teieres. A les deu del vespre hi hagué una vetlla de pregària davant el Santíssim, a la parròquia.

El Divendres Sant (10 d'abril) es practicà el viacrucis a les deu del matí i se celebrà l'acció litúrgica de la Passió i

Un aspecte de la desfilada dels Armats

Mort del Senyor a les sis de la tarda, sempre a l'església parroquial.

El Dissabte Sant (11 d'abril) se celebrà la Vetlla Pasqual a dos quarts de deu del vespre, també a la parròquia.

El Diumenge de Pasqua (12 d'abril), a part de les misses de Resurrecció, hi hagué una cantada de caramelles per part dels alumnes de l'Escola Pia, en sortint de missa de dotze a la parròquia.

LLEURE I CULTURA

El dissabte dia 28 de març, amb motiu del Dia Internacional del Teatre, a les deu del vespre, va tenir lloc a l'Esplai la posada en escena de *Cecília Ce* (adaptació de la novel·la *El carrer de les camèlies*, de Mercè Rodoreda).

Els dies 3, 4 i 5 d'abril va fer diverses funcions el Circ Tonelly, instal·lat a la plaça del Saiol.

El dissabte dia 4 d'abril a les nou del vespre tingué lloc a l'auditori de Sant Josep un concert titulat «Paris dans une guitare», recital de cant i piano, a càrrec de Séverine Etienne-Maquaire, mezzosoprano, i Mercè Roca-Ritook, pianista, acte organitzat per Joventuts Musicals de Moià.

Els dies 7 i 8 del mateix mes es feren a l'Ateneu les «Primeres jornades internacionalistes de Moià», amb un taller de cultura popular i una xerrada sobre cooperació internacional. Les jornades es conclogueren el dia 11 amb una botifarrada popular a la plaça Major demanant el reconeixement del dret a l'autodeterminació dels pobles.

El dijous dia 9 d'abril a les set de la tarda tingué lloc a Can Carner una xerrada de sensibilització sobre «Els abusos a menors a Nicaragua», acte organitzat per l'Associació Artística Desperta Espurnes, entitat que el dissabte dia 11 del mateix mes organitzà una jornada, a la plaça

Major, sobre el tema «Els infants diuen prou», amb diversos tallers, jocs, contes, música, dansa, etc.

El divendres dia 10 d'abril a les nou del vespre es va fer a l'auditori de Sant Josep la presentació de *Erasmus de Gònima (1746-1821)*, una pel·lícula de Xavier Juncosa, acte organitzat per l'Associació Cultural Modilium.

Els dies 10-12 d'abril es dugué a terme la XXXIII Travessa Moià-França, organitzada pel GEMI i coordinada per Joan Carles Garcia.

El diumenge dia 12 es realitzà una altra de les excursions mensuals pel Moianès que organitza Rivendel (vegeu-ne la crònica detallada en aquest mateix número). També hi havia programada una excursió amb bicicletes tot-terreny Moià-Matagalls-Moià.

El dissabte dia 18, jornada portes obertes a l'Escola Bressol Garrofins.

El diumenge dia 19 al matí es van celebrar al Circuit Verd les XXX Tres Hores de Moià (puntuables per al Campionat de Catalunya de resistència sobre terra), organitzades pel Moto/Club Moianès. Les van guanyar el moianès Víctor Perarnau i el seu company, el manresà Ramon Brucart.

El dimarts dia 21, a Can Carner, va donar-se el tret de sortida de la campanya «Tasta'm al Moianès», organitzada pel Consorci, amb una conferència de Pep Palau sobre «Cuiners i productors, una suma beneficosa». La campanya va destinada a impulsar l'ús de productes locals als restaurants.

El dijous dia 23 d'abril, diada de Sant Jordi, les llibreries van fer parades de llibres al carrer i al mateix temps hi havia venda de roses en diversos punts cèntrics de la vila.

Per al dissabte dia 25 d'abril a les dotze del migdia, a les pistes de l'escola pública, hi havia programada una actua-

ció de l'Escola Municipal de Dansa, amb motiu del Dia Internacional de la Dansa. A les sis de la tarda, a l'Ateneu, ball *country* i berenar de les Montserrats, acte organitzat per la Cultura de la Dona.

Per al diumenge dia 26 d'abril es va anunciar una excursió matinal pel Camí de l'Esqueix (Sau-Collacabra), organitzada pel GEMI i coordinada per Amadeu Solé. També, per a dos quarts de sis de la tarda, al pavelló, el II Campionat de Hip-hop Vila de Moià, a càrrec de Moià Sport.

HOSPITAL-RESIDÈNCIA

L'Hospital-Residència de la Vila de Moià continua les seves activitats. Així, funcionen tallers de labors, de memòria, gimnàstica, etc.

El dissabte dia 21 de març es va fer una xatonada, com cada any a la primavera, i s'inaugurà l'exposició del taller de manualitats.

Per Setmana Santa es van celebrar els oficis religiosos del Dijous, Divendres i

Dissabte Sants, presidits per Mn. Pere Sala. El diumenge de Pasqua se celebrà la missa, cantant-hi una noia d'Armènia, Hasmik Isahakyan, que encantà els residents.

Darrerament es fan moltes sortides. Així, un dia es van visitar la biblioteca de Moià i la costa de la Creu; un altre dia, el Museu de Moià. Continuaran fent-sén, de sortides, perquè tenen molt èxit. Semblantment, el diumenge a la tarda es passen pel·lícules.

TRIOMFS ESPORTIUS

El dissabte dia 28 de març l'equip futbolístic Pre-benjamí A del Club Esportiu Moià va guanyar el campionat de lliga 2008-2009 després de golejar el segon classificat, el Parets, per 5 gols a 1. Quan encara restaven 4 jornades per disputar, el Moià avantatjava el Parets en 14 punts. Aquest equip Pre-benjamí és molt lluitador i molt tècnic, i aquest any encara es manté invicte. L'enhorabona als campio-

ons, que en els prolegòmens del Moià-Campdevàdol van ser felicitats i aplaudits, i reberen el típic passadís de l'equip de Segona Regional.

L'atleta moianès Marc Maldonado va participar com a membre de la Selecció Catalana, categoria Cadet, en el II Triangular de Proves Combinades (Múrcia-València-Catalunya), celebrat al complex esportiu de Can Llobet (Barberà del Vallès) els dies 4 i 5 d'abril. En aquest torneig, Catalunya aconseguí la segona posició en heptatló cadet masculí. En la fotografia adjunta, en Marc durant la prova de llançament de javelina.

CERCLE ARTÍSTIC

El Cercle Artístic del Moianès va organitzar un concurs de dibuix infantil i juvenil per Setmana Santa. Les obres s'exposaren a Can Carner del 10 al 13 d'abril. El lliurament de premis es féu el dia 12 del mateix mes. Heus ací el resultat del concurs:

—Categoria A (participants de 5 i 6 anys): primer premi a Bernat Estrella; segon, a Gemma Solà.

—Categoria B (participants de 7 i 8 anys): primer premi a Aitana Galdeano; segon, a Sergi Seguí.

—Categoria C (participants de 9-11 anys): primer premi a Èric Romeu; segon, a Victòria Flores; tercer, a Angèlica Moreno.

—Categoria D (participants de 12-14 anys): accèssit a Kasandra Tumbaco.

El jurat era format per Xavier Vidal, Marina Berdalet i Daniel Téllez.

ELS AVETS

La Comunitat dels Avets va celebrar la Setmana Santa de la següent manera: Dimarts Sant, a les tres de la tarda, al taller Arc de Sant Martí, videofòrum amb la primera part de la pel·lícula *Jesús de Natzaret*. Dimecres Sant, a les cinc de la

tarda, a la llar dels Avets, segona part de la mateixa pel·lícula. Dijous Sant, a les cinc de la tarda, al taller, celebració religiosa. Divendres Sant, a les cinc de la tarda, a Vic, celebració del Perdó, viacrucis i vetlla de la Creu. Dissabte Sant, a dos quarts d'onze, al Mas Blanc (Centelles), Vetlla Pasqual. Diumenge de Resurrecció, a les dotze, a la parròquia de Moià, participació en l'eucaristia.

FESTA DEL PORC

El dissabte dia 18 d'abril va tenir lloc al Molí Nou la tercera edició de la Festa del Porc, amb moltes activitats per a tots els públics: taller i concurs infantil de dibuix, joc del quinto, actuacions musicals, jocs rurals, tir al roc, etc. Al llarg del dia es van consumir prop de cent quilos de carn porcina, acompanyada de pa, amanida, mongetes i caldo, recordant les antigues trobades de la matança del porc. L'afluència de gent va ser constant, des de l'hora d'esmorzar fins a la matinada. Els organitzadors agraeixen la col·laboració i participació.

NOUS ESTABLIMENTS

El dia 28 de març es va inaugurar la perruqueria Sandra, al c/ de les Joies, 9, tel. 93 830 03 24.

Recentment s'ha obert una botiga, amb el nom de Marsan Fruits, a la cantonada entre el carrer de Sant Sebastià i l'avinguda de l'Escola Pia (just a l'emplaçament de l'antiga botiga de queviures de cal Figueres).

El 28 de març, Bicicletes Nineta va inaugurar un nou espai i una nova etapa, al c/ de la Tosca, 61 (cantonada amb ctra. de Manresa), tel. 93 820 83 55.

El 31 de març la Peixateria Pesilmar es va traslladar del c/ de les Joies, 4, a l'avinguda de la Vila, 9.

Els restaurant La Fàbrega ha estrenat nova direcció. Està situat a mig camí entre Moià i Castellterçol, ofereix amani-

des, carn a la brasa i torrades, i té el telèfon 93 744 20 04.

Els desitgem èxit.

FINAL DE CARRERA

El jove moianès Joan Emili Clara i García ha acabat la carrera d'Enginyer en Organització Industrial (pla 1998) a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials i Aeronàutica de Terrassa, pertanyent a la Universitat Politècnica de Catalunya. L'enhorabona al nou enginyer.

MISCEL·LÀNIA

L'artista barcelonina-estanyenca Marina Berdalet va exposar obres seves a Évreux (França) del 24 de març al 25 d'abril. El vernissatge es va fer el divendres dia 27 de març.

Els divendres dies 27 de març i 24 d'abril, a dos quarts de deu del vespre, van tenir lloc al baptisteri de l'església parroquial sengles vetlles de pregària «a l'estil de Taizé».

Per Setmana Santa el Museu de Moià va oferir als infants unes activitats sobre prehistòria, i les Coves del Toll programaren horaris especials.

Els Testimonis de Jehovà van convocar al seu local {cl de la Tosca, 34) un acte religiós per al dia 9 d'abril a les vuit del vespre i una conferència bíblica per al 26 d'abril a les deu del matí.

Segons el *Full Parroquial* (19-4-2009), a mitjan abril es feia una neteja exhaustiva dels dos darrers pisos del campanar de Moià.

Lajuntament de Moià ha difós circulars sobre el calendari fiscal, sobre la recollida selectiva de la fracció orgànica i sobre un «Pla d'intervenció integral» als carrers al voltant del parc.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Júlia Autet i Peiró, filla de Jordi i de Laura, dia 5 de febrer.

Bruna Quirante i García, filla de Javi i de Fanny, dia 19 de març.

Paula Gallifa i Garcia, filla de Ramon i de Dolors, dia 20 de març.

Idoia Ferrer i Gómez, filla de Lluís i de Gemma, dia 26 de març.

Lenhorabona als venturosos pares.

Defuncions

Hermínia Carim i Jordà, de noranta-un anys, dia 12 d'abril.

Gna. Mercè Arisa i Montana, de norantatres anys, religiosa Serventa del Sagrat Cor de Jesús, dia 10 d'abril, a Vic.

Roser Queralt i Anfruns, de noranta-quatre anys, dia 24 d'abril.

Al cel sien. Donem el condol als seus familiars.

Rectificació: Entre les defuncions del número passat, cal corregir el nom «Maria Rovira i Illa» per «Maria Rovira i Vila». Excuseu l'error.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Els qui vulguin donar-nos articles, notícies o altre material per al pròxim número han de fer-nos-ho arribar abans del dia 30 de maig, en què tancarem l'edició. Demanem que hom ens informi d'esdeveniments com naixements, casaments, defuncions esdevingudes fora de Moià, finals de carrera, festes familiars, activitats d'entitats, etc. Agraïrem també que els encarregats de repartir programes per les botigues i cartelleres ens en deixin un exemplar a la nostra bústia de Can Carner (on també hom pot dipositar la correspondència adreçada a LA TOSCA). Gràcies.

Així mateix, valdria la pena que els subscriptors ens informessin dels canvis de domicili o de titularitat de la subscripció, a fi d'evitar extraviaments dels exemplars que enviem per correu.

**Per a dents
més blanques**

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.